

Són, per tant, molt bons, tenen molta força, quan han d'interpretar les escenes més tel·lúriques, més pròximes als rituals que els són propis.

Això mateix fa que l'actor valencià tingui més dificultat d'adaptació al teatre que coneixem per realista, aquell teatre sofisticadament evolucionat, desarrelat dels rituals ancestrals. Els costa prou més, són menys àgils. I no és que el realisme, que és una mena d'híbrid, a mi m'entusiasmi. Jo només utilitzo el realisme per exepció, per antagonisme amb l'altre,

del qual em sento més a prop.

Els actors valencians tenen també un altre aspecte positiu: la llengua. El valencià, la característica valenciana, té un deix molt teatral, té musicalitat, té molt bon ritme per al teatre, no té la sequedat de l'accent català. L'accent català és sec i, per tant, molt més donat al realisme. Amb aquest accent és més fàcil fer-ne. Tot plegat, n'estic satisfet, dels actors valencians, de l'espectacle. No passarà desapercbut.

—No ho dubte, gens ni mica. □

DÉU PARLA CASTELLÀ

Sinopsi, si fa no fa, de Vicenteta de Favara

La primera parella, ¿per què no?, va ser valenciana, de Favara, el paradís emplaçat entre el Tigris i l'Èufrates, però tot canviarà quan pequen collint la taronja prohibida...

V. Martí

En el principi era el Verb. Un Déu amb peineta i de parla castellana, que s'avorria sobiranament al cel, envoltat d'àngels alats, purs, i igualment ensopits. Per passar l'estona, el Ser Suprem crea, d'un seu moc, la terra, i, esculpint una cagerada pròpia, fa una imatge hermafrodita. En comprovar, disgustat, que, a l'estàtua, li penja una excrescència carnosa que Ell no té, li la talla amb la seua encrestada peineta. Ha nascut, així, la primera dona: Eva/Vicenteta. Una Vicente que pateix d'incontinència sexual, que, prompte, tot recitant versos del Virgo, demana al Creador que li proporcione algú que pugui llevar-li aquell formigueig, tan empador, que sent a l'entrecreix. Déu, magnànim, llança la titola amputada a la terra, i n'ix el primer home, Adam/Pasqualo.

La parella, és clar, ¿per què no?, és valenciana, exactament, de Favara, el paradís emplaçat entre el Tigris i l'Èufrates. Pequen, però, en collir, contra la prohibició expressa del Pare, una taronja. L'àngel que fa al cas els expulsa de Favara, encara que té la delicadesa d'enviar-los a Favareta, terra pròdiga i amb prou amenitats per recordar-los el paradís perdut: «Entre el seny (l'Ebre), i el sarau (el Segura), tindreu la vostra descendència», els anuncia.

Una orgia frenètica, tallada per sant Vicent Ferrer.

Les tribus de Caïn i Abel, com és de llei, es duen a matar, sobretot els dos germans. Els fills d'Abel, el pare al capdavant, són gent decididament pedant, amb una tirada a la metafísica cosmogònica, coents, pesats, i es passen tot el sant dia afalagant-se mútuament l'ego («Tabernacle de Glòria», «Espill de Catedat»...). Els fills de Caïn, els bons, són gent senzilla que van fent via sense massa maldecaps,

treballant la terra, sensuals, una mica troneres.

A Caïn, un dia que Abel està especialment pesat, se li creuen els cables, i se'l fa pel morro —en el sentit més literal i necrofilic de la frase. Els abelistes són foragitats, nord enllà de l'Ebre, per Vicenteta i Pasqualo. La parella, a més, tranquil·litza el fill bo, tot recordant-li que no és pecat assassinar pesats. Un dimoni i un àngel-femella («Adiós, cuqui», «Que cursi eres, Agelines») ballen al ritme de la Dança del Vetlatori.

Els caïnites, plenament evolucionats (han descobert la paella, i, fins i tot, parlen amb refranys de la Ribera), reben un bon dia la visita de veïns del nord i del sud. Uns estranys sers rupestres, infrahumans, que bategen amb l'eufònic nom de sanguangos. Els sanguangos de tramuntana, mentre mormolen una premonitòria salmòdia («seny, seny, seny»), penquen de valent, sense aturador. Els sanguangos de migdia, pa amb mel per a la diversió, fugen com esperitats quan senten la paraula *faena*.

Poble («¿Sou valencians?», «Som d'ací») religiós, fracció politeïsta, no s'està d'armar processons bigarrades i renoueres quan cal. Ara mateix, la deessa més venerada i miraclera, que li sembla una cosa de no dir a la Dama d'Elx, és passejada a muscles pels més devots, alhora que rep l'homenatge febril de la resta de la fílegria, un pèl descarada.

Poble de llauradors, no per això descarta fomentar la natalitat entre el bestiar. Uns típics barracos acullen el cobriment de les passives bacones per marrans luxuriosos. Amb el poder el·líptic del teatre, les escenes d'aparellament porquí esdevenen una representació de teatre-veritat. El públic, entusiasmat per la la-

bor dels actors, s'abalança damunt d'ells. La frenètica orgia és interrompuda per l'aparició del sant del dit enlaire. Vicent Ferrer, temerari, comença a recriminar-los aquella conducta tan disbauxada, i acaba sent víctima de la violència sodomita d'un dels afectats («¡Ai, que malament em trobel!»).

El sant, justament indignat, se'n va al cel per tal de presentar al Bon Déu

un dens memorial de greuges —inclòs el seu cas— contra el produir-se immoral de la seua gent. Un sagristà, que transporta un escut quadribarrat, li demana: «¿És aquest el teu poble?». Ferrer, perplex com Mar-

DOMÈNEC HUMBERT

Dalt, Pasqualo i Vicenteta. Baix, Déu i l'àngel.

quès, fa tímidament: «Quasi». El Bon Déu, que no abandona els seus serfs en els trencacolls, decreta que els valencians seran flagel·lats amb tot de plagues cruels.

El ritual de malvestats s'enceta amb la triumfal entrada en el regne de Felip V, salvat a sang i foc l'entrebanc fronterer («Cuando el bien viene de

Almansa, a todos alcanza»). Els incendis forestals, estivals, amb la perfecció cronomètrica dels fenòmens ineluctables, provocats per piròmans urbanistes o professionals, n'és la següent. Les riuades, les acreditades i pintoresques inundacions que ens amaren un any sí l'altre també, tanquen aquesta primera tongada de benediccions divines.

Quarta, i molt letal, plaga: *El Provincial*, àlies *El sueño azul*. La portaveu oficial del cel, amb veu nyu-nyeu, ens l'anuncia així: «Para retornar al buen camino a los valencianos, será creado un rotativo que dirigirá sus pasos por las sendas más derechas. Y así, los justos dirán: Cuando el consuelo reina, Valencia duerme. Tilín».

L'última plaga de la sèrie, impregnada d'esperit de bucaner («¡A por las arcas del Ayuntamiento!»), porta aquest pròleg: «Asaltaré el Reino de Valencia una nueva casta de diseñadores, arquitectos, y creadores de es-

tilo que invadirán plazas y jardines, interiores y exteriores, sembrando la desolación y el caos entre justos y pecadores. Tilín».

I un Sant Vicent monolingüe, en anglés, donarà pas a l'aparatosa, i, inequívocament fallera, fi de festa del pudorós espectacle. Un *meublée*, regentat per una madama futurista («som de l'any 2200»), fa l'agost oferint uns servicis altament sofisticats. Els parroquians, anglificats fins el moll dels ossos, només funcionen sexualment aferrant-se als darrers vestigis del paradís perdut. Souvenirs Fallera (escriptis capgirat), souvenirs mascletà (ens van a oir, amb walkman), souvenirs horta (masoquisme torrentí) fan les delícies dels clients. I en un *crecendo* de plaer, tota la parafernàlia simbòlico-tòpica dels valencians, encarenats en una mitja taronja-OVNI, s'envola cap al no-res, acompanyada per l'escriuidora veu de Bernardino: «Per ofrenar...». Música: el mestre Serrano, de Sueca. □

UN LUXE DE TROUPE

Un elenc (quasi) valencià

Albert Boadella, després d'unes proves per tal de seleccionar els actors valencians que protagonitzaran la «Vicenteta de Favara», ha fet aquesta tria. Actors, actrius, ajudants de direcció, tècnics: un gran equip.

Vicent Martí

DOMÈNEC HUMBERT

Al Llorar, finca que fou de la família Riera Sala, situada a Pruit, Collsacabra, i que ara pertany als Joglars, durant més de quatre mesos, tota aquesta troupe de còmics valencians, amb incrustacions catalano-andaluses, que ara els presentem, han preparat un espectacle que Déu n'hi do.

Francisco José Basilio Galé.

Nascut a Huelva l'any 56, ha treballat en obres de Lorca, Valle-Inclán, Brecht, amb el GAT d'Hospitalet. Amb l'Adrià Gual ha fet el *Faust*, i *Fantasia per a un joguet trencat*, i *Al ritme dels somnis* amb els Teatres de la Diputació de València. Participà en els curt-metratge Quico Sabater, *guerriller urbà*. A *Vicenteta* fa els papers de Déu, Àngel Exterminador, fill d'Abel...